

آموزش گام به گام تصویری نرم افزار

«ترادوس ۲۰۱۴»

دستیار مترجمان و ویراستاران حرفه‌ای متون فنی

ادبیات اداری، مکاتبات بازرگانی، قراردادهای حقوقی، مقاله‌های علمی و زیرنویس فیلم

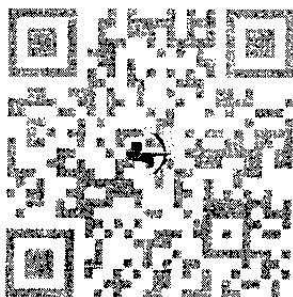
زوج زبان‌های دوجته انگلیسی-فارسی

محقق: عباس احمدی

نشر راوشید

www.ravshid.ir

سرشناسه	: احمدی، عباس، ۱۳۶۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش گام به گام تصویری نرم افزار «ترادوس ۲۰۱۴» / مولف عباس احمدی.
مشخصات نشر	: کرج: راوشید، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ ص.
شابک	: 978-622-968481-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ترجمه ماشینی -- نرم افزار
موضوع	: Machine translating -- Software
رده بندی کنگره	: ۳۰۸P
رده بندی دیسی	: ۰۲۰۲۸۵/۴۱۸
شماره کتابخانه‌سی	: ۶۱۲۲۰۸۵

عباس احمدی: آموزش گام به گام تصویری نرم افزار «ترادوس ۲۰۱۴»

ترجمه: عباس احمدی

ناشر: راوشید

نوبت چاپ: ۱

شمارگان: ۵۰۰

چاپخانه/صحافی: البرز

شابک: 978-622-968481-8

قیمت: ۳۸۰،۰۰۰ ریال

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۶۵۲۷۱۹۴ - ۰۹۱۶۲۸۰۱۸۲

انتشارات راوشید: البرز، کرج، فردیس، تقاطع بلوار بهاران و بلوار امام خمینی، تهران غربی،

کوی شهید شجاعی، پلاک ۳۹ - تلفن: ۰۲۶۳۶۵۲۷۱۹۴ - www.raushid.ir

بر طبق قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸، هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، چاپ، پخش یا عرضه نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار
۸.....	برنامه‌های کلیدی در مجموعه نرم‌افزاری ترادوس که در این کتاب فراگرفته می‌شوند:
۹.....	این کتاب برای چه کسانی سودمند خواهد بود:
۱۰.....	گام نخست
۱۰.....	نصب و راه‌اندازی نرم‌افزار
۱۱.....	آشنایی مقدماتی با محیط کاربری
۱۳.....	تنظیمات کلی نرم‌افزار
۱۴.....	شناخت فرایند ترجمه با ترادوس در قالب مثالی ساده
۱۸.....	نمونه ترجمه اول - بحث درباره و حافظه ترجمه
۲۱.....	ساخت و گسترش حافظه ترجمه
۲۳.....	محیط ترجمه و ویرایش متن
۳۱.....	نمونه ترجمه دوم - محیط کاربری پیشرفته
۳۲.....	تنظیم مشخصات و جزئیات پروژه
۳۶.....	ایجاد نمایه تنظیمات شخصی
۳۸.....	راست کلیک روی متن
۴۰.....	تعیین وضعیت جاری واحد ترجمه
۴۱.....	ویرایش متن مبدأ
۴۲.....	افزودن و ویرایش نظرات به متن ترجمه
۴۵.....	جداسازی و ادغام دو یا چند واحد ترجمه
۴۷.....	قفله‌گذاری روی یک واحد ترجمه
۴۸.....	یافتن و جابه‌جایی واژگان در متن
۵۰.....	نمونه ترجمه سوم - ویراستاری و نهایی‌سازی
۵۱.....	کار با برجسب‌های قالب‌بندی متن
۵۸.....	بومی‌سازی تاریخ‌های تقویمی و زمان‌ها
۶۰.....	کار با پیغام‌های ویرایشی
۶۳.....	صدور پرونده برای بازنگری بیرونی

۶۷.....	بازگرداندن پرونده و پیگیری تغییرات.....
۷۰.....	ویرایش املایی و تأیید.....
۷۱.....	شخصی سازی کلیدهای میانبر.....
۷۴.....	نمونه ترجمه چهارم - ترازبندی و لغتنامه پویا.....
۷۴.....	ترازبندی حافظه ترجمه از روی پرونده های بایگانی.....
۷۹.....	مدیریت محتوای داده های دوزبانه در حافظه ترجمه.....
۸۰.....	ادغام دو یا چند حافظه ترجمه با یکدیگر.....
۸۲.....	لغتنامه پویا برای افزایش سرعت حروفچینی.....
۸۵.....	چگونگی ساخت لغتنامه پویا از روی حافظه ترجمه و افزودن به محیط ترجمه متن.....
۸۹.....	نمونه ترجمه پنجم - مالی ترم.....
۸۹.....	ایجاد پایگاه داده برای گردآوری اصطلاح های فنی در مالی ترم.....
۹۱.....	ساخت پایگاه جدید برای گردآوری اصطلاح ها و ذخیره سازی.....
۹۳.....	افزودن پایگاه اصطلاح ها به پروژه ترجمه.....
۹۵.....	گسترش معادل های فنی همگام با ترجمه متن.....
۹۶.....	تنظیم مشخصات کمی برای جستجوی خودکار میان اصطلاح ها.....
۹۹.....	مدیریت و نگهداری از پایگاه اصطلاح ها تخصصی.....
۱۰۰.....	آشنایی مقدماتی با کلیدی ترین اجزای محیط کاربری مالی ترم.....
۱۰۲.....	نمونه ترجمه ششم - اکسترکت.....
۱۰۴.....	آماده سازی مقدماتی متن برای پردازش واژگانی.....
۱۰۵.....	ایجاد پرونده جدید و تنظیم مشخصات ابتدایی.....
۱۱۴.....	آشنایی سطحی با محیط کاربری نرم افزار اکسترکت.....
۱۱۸.....	رویکرد هرم وارون به استخراج و پالایش واژگان.....
۱۳۰.....	معادل گزینی هر مدخل پیشنهادی و انتقال بانک داده های دوزبانه به مالی ترم.....
۱۳۷.....	بهره گیری از پایگاه اصطلاح های فنی تازه هنگام ترجمه در محیط ترادوس.....
۱۴۱.....	انتقال معادل های پیشنهادی مشتری به پایگاه داده مالی ترم.....
۱۴۷.....	ادغام دو یا چند پایگاه اصطلاح های فنی با موضوع مشابه.....
۱۵۳.....	دریافت نرم افزار و ویدئوهای آموزشی.....

پیشگفتار

تقاضا برای ترجمه کتبی زبان‌ها همواره در طول تاریخ به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه وجود داشته، اما امروزه به لطف فضایی که اینترنت فراهم کرده، چندین برابر در صنعت عظیم زبان حیاتی‌تر شده است. بنابر وب‌سایت «مار جهانی اینترنت»، شمار کاربران آنلاین از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ با شتابی نجومی از حدود ۳۶۰ میلیون به فار از ۱ میلیارد نفر رسید، ولی همچنان درصد «آلترناتو» ترجمه این جمعیت نوظهور قادر نیست ارتباط موری با محتوای تازه به انگلیسی برقرار کند.

در مقیاسی کوچک‌تر و با چندین سال تأخر، وضعیت صنعت ترجمه در ایران نیز از چنین قاعده‌ای مستثنی نیست، با این تفاوت که حجم متن‌های ترجمه‌شده و پروژه‌های محلی‌سازی در هیچ زوج‌زبانی به اندازه انگلیسی-فارسی رایج نیست. حداقل در مورد انتشار

ترجمه کتبی به کمک رایانه یا CAT
به شکلی از پردازش متن زبان مبدأ و مقصد می‌گویند که آمیزه‌ای از توانایی محاسباتی رایانه و هوش طبیعی انسان است. زمانی که مترجمی از نرم‌افزار کمکی مانند «ترادوس» برای معادلیابی خودکار کمک می‌گیرد، فرایند کار با سرعت و دقت بیشتری انجام می‌شود. این شیوه اگر از پشتیبانی انسانی برخوردار نباشد، حتی در مورد فنی‌ترین متون با منظم‌ترین ساختارهای نحوی دچار خطا می‌شود. بنابراین برای ارائه ترجمه‌ای با کیفیت بالا به حامل دوسویه انسان-ماشین برای تهیه

مقاله‌های دانشجویی یا همان اسناد آکادمیک می‌توان با اطمینان ادعا کرد علم قدرتی بوده که با ترجمه منتقل شده است. طبق آمار ارائه شده از سوی مجله «تیچر»، این علم در سال ۲۰۱۱ با رشدی ۲۰ درصدی در شمار مقالات علمی، پرستاب‌ترین کشور جهان شناخته شد.^۱ پرسش اینجاست در چه کسری از این همه متن‌های علمی که روزانه ترجمه می‌شود از ابزارهای نویی رایانه و فناوری اطلاعات بهره‌گیری می‌شود.

از سوی مرکز آمار ایران نمی‌توان بر روی ارقام خاصی بطور مستقیم در زمینه ترجمه تکیه کرد، اما اگر دفترچه راهنمای انتخاب رشته سازمان سنجش سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ را ورق بزنید و از لحاظ ظرفیت پذیرش دانشگاه‌ها در رشته مترجمی زبان انگلیسی در مقطع کارشناسی مقایسه کنید، به اهمیت موج

^۱<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

عظیمی از فارغ‌التحصیلانی که در بازار کار جاری می‌شود پی خواهید برد. پرسش حیاتی این است که در برنامه‌های درسی کنونی تا چه حد به آموزش ابزارهای پیشرفته محاسباتی مانند ترادوس پرداخته می‌شود. آیا هنوز هم باشد شاهد مترجم‌های سنتی بود که هنوز در گوشه‌ای روی میز تحریر نشسته، خودکار و کاغذ به دست، در حال ترجمه متنی ۵۰۰ کلمه‌ای هستند که به جای یک ربع باید در خوشبینانه‌ترین حالت بیش از یک ساعت زمان ببرد؟ چنین شکاف زمانی در مورد پروژه‌های ترجمه در مقیاس چندصد هزار کلمه‌ای به‌مراتب عمیق‌تر خواهد شد.

در طول سه دهه اخیر یا کمی بیشتر، ابزارهای ترجمه کتبی به کمک رایانه همگام با رشد فناوری‌های گوناگون ترجمه افزایش ظرفیت ریزپردازنده‌ها، سخت‌افزارهای ذخیره‌ی داده و قابلیت‌های هوش مصنوعی، بی‌وقفه رو به گسترش بوده‌اند. یکی از آخرین نفوذهای فناوری پیشرفته در صنعت ترجمه همین زمان سال ۱۹۹۳ پیش از نگارش این صفحه زمانی رخ داد که نرم‌افزار مترجم شفاهی اسکایپ برای زوج‌زبان انگلیسی-اسپانیایی رونمایی شد. با این وجود، در دوره طلایی که طراحان بلندپرواز به آرمان‌های دلخواهشان برای ترجمه ماشینی بی‌نقص به یک اندازه در متون فنی و ادبی نرسیدند، دریچه نوینی برای ترجمه نیمه خودکار به کمک به انسان گشوده شد.

"امروز دیگر مترجمین انسانی به تنهایی حگوی این نیاز همه‌جانبه نیستند. پس علمی که به تولید لحظه‌ای دانش می‌پردازد باید برای رفع این مشکل نیز چاره‌ای بیابد."

ترجمه و فناوری، پروانه خسروی‌زاده

ترادوس^۱ با بیشترین سهم فروش در کل بازار تأمین‌کنندگان خدمات ترجمه‌ی نیمه‌خودکار، محبوب‌ترین مجموعه نرم‌افزاری به شمار می‌رود که فرایند بومی‌سازی و مستندسازی متون میان زبان‌های مختلف جهان را برای تمام دست‌اندرکاران چرخه این خدمات آسان‌تر می‌کند.

برای نخستین بار در سال ۱۹۸۴ بوسیله برنامه‌نویسان شرکتی در اشتوتگارت آلمان با همین نام تجاری توسعه یافت تا در مزایده‌ای برای انجام سفارش‌های ترجمه شرکت IBM رقابت کند. موسس شرکت ترادوس، یوخن هومل، آینده نرم‌افزار را طی مصاحبه‌ای این گونه توصیف کرده بود: "پدربزرگ همه

^۱Trados - (TRANslation & DOcumentation Software)

سیستم های حافظه ترجمه...". البته دلیل عمده شهرت ترادوس در آمریکا، تصمیم شرکت مایکروسافت برای استفاده از این نرم افزار برای تأمین نیازهای ترجمه داخلی از انگلیسی به سایر زبان ها و حتی خرید ۲۰ درصد از سهام ترادوس بود. چند وقت بعد در سال ۲۰۰۵، امتیاز بهره برداری از ترادوس به شرکتی انگلیسی بنام SDL سپرده شد که تا امروز خدمات حافظه ترجمه و مدیریت واژگان ارائه می دهد. به گفته دیوید مورگان یکی از مدیران بازاریابی شرکت، تا همین اوایل سال ۲۰۱۵ بطور میانگین ماهانه ۷ میلیارد واژه بصورت کتبی بین ۳۸ زبان مختلف جهان بوسیله ترادوس ترجمه شده است.

حافظه ترجمه به پایگاه داده ای با طبقه بندی موضوعی می گویند که متن زبان های مبدأ و مقصد را جداگانه در دو ستون موازی به واحدهای هم تراز تقسیم بندی و ذخیره سازی می کند. بسته به علائم فارسی یا کاربر، واحد ترجمه می تواند در سطح واژه، عبارت یا بند انتخاب شود. گاهی این واحدها از قبل به تدریج و با مدیریت مترجم انسانی آماده سازی شده اند و گاهی از صفر مطلق ساخته می شوند. بدین معنا که اگر حافظه ترجمه بطور مداوم برای مدتی طولانی داده های آماری را جمع آوری کند، موضوع خاص ذخیره سازی کرده باشد، زحمت ترجمه از لحاظ ذهنی و جسمی به مرور کمتر و کمتر می شود. به زبانی ساده، حافظه به تدریج از انتخاب های واژگانی مترجم انسان، ماه ها و در آینده به روند معادلیابی دستوری و لغوی کمک می کند. تاحدودی به جز سرگول ترنسلیت که خدمات آنلاین بدون دسترسی آزاد به پایگاه داده ارائه می دهد، در مورد پیشرفت ترجمه زبان انگلیسی-فارسی در موضوع های گوناگون محتوایی هنوز تلاش چندان منسجم صورت نگرفته است.

مدیریت و گسترش حافظه های ترجمه بصورت دستی در قالب نرم افزارهای ترجمه کتبی به کمک رایانه همچون «ترادوس» برای جلوگیری از تکرار و خطای انسانی در فرآیند بهره روری و تضمین کیفیت اغلب در متون فنی-علمی مناسب تر به نظر می رسد، زیرا به کمک این متون ادبی-مطبوعاتی سرشار از مفاهیم استعاری و ساخت های نحوی نامتعارف نیست. در هر صورت، بدون مداخله مترجم هیچ کاربردی ندارد، زیرا در طول فرایند باید مورد باز یافت قرار نگردد تا ساماندهی قسمت از بافت متن، بطله، طبع، منتقا شده.